

deus quiescit quodammodo principius habet: nō inquantū quiescit in seipso absolute: sed inquantū quiescit in seipso a rebus conditis eis nō egēdo: quod tamē finē non habet quia eis nunquā egebit: ideo dies septima habet manere: sed non vespere.

¶ Utrū dō debuerit sanctificare septimū diē p̄ alijs. III.

A tertium sic proceditur. videt̄ q̄ die septimū deus p̄ alijs sanctificare nō debuit. Operatio enī nobilior est ocio. ut dicit̄ ioh. ethi. Uñ nō in ocio: sed in operatiōe felicitas cōsistit: sed. 6. diebus deus operatus ē. 7. vero die ab opere cessauit. ergo

6. diē potius q̄. 7. sanctificare debuit. ¶ Sanctificatio 2 bñdictio cōgrue bonitati respōdet: sed bonū ē cōmunicatiū sui. ut dicit̄ Dionysius. Lū ergo deus in. 6. diebus bonitatē suā cōmunicauerit res in eē producēdo. videtur q̄ eisdē. 6. diebus magis q̄. 7. sanctificatio cōpetat. ¶ P̄. ut dicit̄ Raby moy. Observatio sabbati in lege fuit instituta ut i fide populi firmiter permaneret novitas mundi ex qua facillima probatio sumitur ad ostēdēdū deū esse 2 oportētāz eius 2 alia huiusmōi. ¶ Sed scdm apostolū Ro. i. p̄ ea que facta sūt in iuisibilia dei deuenimus. ergo potius. 6. dies in gbus creature facte sūt: sanctificari dbe- retur q̄ dies. 7. ¶ Preterea. ei cui nihil decrescit in ope- rādo aliquid exterius nō ē acceptior quies q̄ operatio: s̄ deo nihil decrescit in faciēdo creaturas: q̄ faciēdo nō la- borat. ut dictū ē: neq̄ virtus eius exhauritur: quin semp in infinita possit: nec itell̄s eius distrabitur quin semp i sui cōtemplatiōe pfecte maneat. ergo nō debuit magis scifi- care diē quietis q̄ dies in gbus operatus ē. ¶ Preterea magis idicat diuināz potētāz opatio qua deus operatur instituēdo naturā q̄ illa qua opatur in natura opante ad nature propagationē: sed in p̄mis. 6. diebus deus operat̄ ē: naturā instituēdo nullo mediāte. In. 7. vero diē 2 dein- ceps opatus ē naturā cōseruādo 2 mouēdo motibus na- ture 2 p̄ncipijs. ergo senarius dierū magis manifestat di- uināz pōz q̄ dies septimus: 2 ita magis scificari dbeuit.

Sed contra sanctificatio 2 bñdictio bonitati de- betur: s̄ bonum scdm philosophum in. 3. metaphisice dicit̄ ex rōne finis: cū igit̄ pfectio rerūz q̄ ex ordine ad finē dbeat̄ dici. 7. ille dies p̄ alijs sanctifi- cari 2 bñdicti dbeuit. ¶ P̄. vita cōtemplatiua actiue pferē Uñ luc. io. Optima partē elegit sibi maria: p̄ quā vita cō- tēplatiua signat̄: s̄ senarius dierūz attribuitur actiōi qua dō res produxit: septimus autē quieti dīne cōtēplatiōis qua seipso dō p̄fruitur. ergo sanctificatio 2 bñdictio pre- cipue dici septime debetur.

Respondeo dicēdum q̄ septime diei duo attri- buuntur. s̄. cōsumatio operū 2 quies opificis. quātūz vero ad primū dbeatur dici septime bñdi- ctio: quia fm Gregorij bñdictio dei significat collatiōez donoz eius 2 multiplicatiōez eozundē: multiplicatio au- tē creaturarūz p̄supponit duplicē pfectionē rerūz: illam. s̄. qua vniuersūz pfectūz ē ex oibz suis partibus essentia libus constans. Uñ philosophus i quarto methaurozum dicit q̄ pfectum ē vniūquodq̄ quādo pōt facere alterū quale ipsum ē: 2 aliam: qua. s̄. vniuersūz pfectūz ē ex ordi- ne ad finē: quia multiplicatio creaturarūz p̄ generationē est ad hoc ut diuinūz esse quātūz possunt participēt: ut in scdo de gñatione dicitur. Dis etia3 creature operatio na- turalis ad finēz ordinata ē: 2 ideo bñdictio diei septime debetur in qua post pfectionē primāz vniuersi q̄ sexto die completa ē: etia3 in ordine ad finē vniuersum pfectum ē: sed quātūz ad scdm quod ē quies opificis dbeatur diei se- ptime sanctificatio. In sacra enim scriptura sanctificatio

interdum dicitur ex hoc q̄ aliquid ad cultum dei dedica- tur: sic enim dicitur tabernaculūz sanctificari 2 vasa eius 2 ministri: 2 ita etia3 dies septimus sanctificatus est. i. ad cultum dei dedicatus ē: ut sicut. s̄. deus qui res cōdidit nō in ipsis rebus conditis quāsi in fine quieuit: s̄ a rebus cō- ditis in seipso in quo beatitudo sua cōsistit cum nō sit bea- tus ex hoc q̄ res fecerit: sed q̄ factis nō eget in seipso suf- ficiētiam habēs: ita etia3 2 nos nō in operibus eius aut in operibus nostris discamus quiescere sicut in fine: sed ab operibus in ipso deo in quo beatitudo nostri cōsistit: pro- pter hoc enī institutus est ut homo sex diebus laborans i operibus proprijs septimo die quiesceret eius cultui va- cans. hec autē quies in deo xpianis nō ad tēpus: sed ppe- tue indicitur: quibus indicitur sine intermissiōe orare. i. ref. 5. Et iō illa tēporalis observatio i lege noua cessauit.

Ad primum ergo dicēdum q̄ felicitas dei nō cō- sistit in operatiōe qua creaturas cō- didit: sed in opatiōe qua seipso p̄fruitur creaturis nō egēs. 2 hec opatio ad quietē septime diei pertinet. ¶ Ad secū- dum dicēdū q̄ quāuis bonitas dei manifestetur in hoc q̄ eē cōmunicauit rebus: p̄ creatiōz tamē perfectio boni- tatis ostēditur in hoc q̄ rebus conditis deus non eget: s̄ in seipso sufficiētiam habet. ¶ Ad tertium dicēdum q̄ creature sunt sicut via p̄ quā dūenitur in cognitionē crea- toris. pfectio autē non p̄sistit in via: s̄ in termino vie. Uñ non dbeuit sanctificari dies in quo creature sunt condite: s̄ dies in quo sicut in finē quiescit. ¶ Ad quartum di- cēdum q̄ quāuis p̄ operatiōē qua res in eē producit ni- bil deo decrescat: tamen hec potius apud eum est q̄ alijs non eget in seipso quiescens q̄ q̄ alia facit: 2 ideo dies ge- tis magis bñdictur q̄ dies productionis creature. ¶ Ad quintum dicēdum q̄ deus eadem virtute qua esse rebus tribuit eas in esse proprio cōseruat. Uñ non magis ostē- dit diuinam potētiam productio creaturarūz q̄ earum cōseruatio.

¶ Expositio textus.

Amenta 2 reptilia 2 bestias. Quid sit reptile dictum est. Iumen- ta vero dicuntur que adiutorium homini cō- ferunt: precipue vehendo ipūz ut equi vel asini 2 huiusmodi. Bestie dicuntur propter cru- delitatē q̄si vastie ut leōes v̄si: 2 huiusmōi creata nō fue- runt nisi potētialr 2 materialr ut intelligat̄ tam d̄ potētia actiua q̄ d̄ māli. (Quia nō potuit sil ab hoīe dici tē.) Uñ- def B̄ nihil eē: q̄z nō potuerit simul p̄nūciare potuit tñ dicere ea q̄ successine narrabat sil eē facta. ¶ S̄z dicēdū q̄ dicit̄ nō potuisse dicere: nō q̄z nō simplr nō potuit dice- re simul eē facta: s̄ quia nō potuit h̄ dicere scdm conueni- entiam discipline: ut facillr quod dicebatur a rudibus ca- peretur: ut faciūt geometre in d̄scriptionibus figuraz li- neā post lineā p̄trahētes: q̄ tamē sil figurā cōstituūt. Alia trāslatio h̄z cōsumauit dō die septio: v̄traq̄ trāslatio veri- tatē p̄inet si ut p̄dictū ē cōpletio distinguatur.

¶ De hominis creatiōe: vbi considerandum est quare creatus sit homo: 2 qualiter sit insti- tutus: que duo supra tractata sunt: 2 q̄lis fact̄ 2 q̄liter lapsus: postremo quō sit tēperat̄: que discutienda sūt.

Distin. XVI.

Is excursus q̄d supra de hominis creatiōe p̄misimus: effectui manci- pare atq̄ ordine explanare nūc sus- cipimus. Ubi hec considerāda vi- dent̄. s̄. quare creatus sit hō: 2 qua-

liter institutus: et quomodo factus: deinde quomodo sit lapsus: postremo quomodo et per quem sit reparatus. Hic autem primo loco et secundo positam causam creationis humane: et modum institutionis superius pro modulo nostre facultatis tractauimus. Ideoque superest ut quomodo vel quomodo factus sit: discutiamus. In genesi legitur. Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. In eo quod dicitur faciamus: una operatio trinitatis personarum ostenditur. In hoc vero quod dicitur ad imaginem et similitudinem nostram: una et eadem substantia trinitatis personarum monstratur. Ex persona enim patris hoc dicitur ad filium et spiritum sanctum. non ut quidam putant angelis: quia dei et angelorum non est una et eadem imago et similitudo.

Quia imago et similitudo habet a diuersis accipitur varie: a quibusdam increata ab alijs creata et increata vel essentia trinitatis: vel filius et. s. f.

Imago autem et similitudo in hoc loco vel increata intelligitur. i. trinitatis essentia ad quam factus est homo vel creata in qua factus est homo: et ipsa homini co-creata. In creatura. n. imagine et quod deus est videtur intellexisse. Beda cum dicit non esse unam imaginem dei et angelorum: sed trium personarum: et ideo personis non angelis sit ibi similitudo. Improprie tamen imago dicitur: quia imago relative ad illud dicitur cuius similitudinem gerit et ad quod representandum facta est: sicut imago cesaris que ipsius similitudinem prefigebat: ipsumque quodammodo representabat. Improprie autem imago dicitur id ad quod aliud sit: sicut exemplum propter dicitur quod sumitur ex aliquo et exemplum ex quo sumitur aliquid. Non tamen aliquando abusive alter pro altero. Ita et minus proprie accipitur imago essentia trinitatis: si tamen ea nomine imaginis in hoc loco intelligitur.

Opinio eorum qui putauerunt filium per imaginem et similitudinem hic accipi.

Filius vero proprie imago patris dicitur: sicut supra in tractatu de trinitate diximus. Tamen fuerit nonnulli qui ita distinxerunt: ut imaginem in hoc loco intelligerent filium: hominem vero non imaginem: sed ad imaginem sancti dicerent quos refellit apostolus dicens. Vir quidem imago et gloria dei: hec namque imago. i. homo cum dicitur fieri ad imaginem: non quasi ad filium dicitur fieri: alioquin non diceret ad imaginem nostram: quoniam. n. nostra diceret: cum filius solus patris imago sit. Fuerunt autem et alij perspicaci: hec tractantes: quod per imaginem filium: et per similitudinem spiritum sanctum intelligerent: quod similitudo est patris et filij: et ideo pluraliter putauerunt dici namque id referentes ad similitudinem tamen: ad imaginem vero subintelligendum

esse meum. Hominem vero et imaginem esse: et ad imaginem et similitudinem factus esse tradiderunt: et imaginem imaginis esse et similitudinis.

Neque horum sententiam approbat: sed imaginem et similitudinem dei in homine querendam et considerandam docet ut imago et similitudo creata intelligatur.

Veritatem hec distinctio sed reprobat penitus non videatur: quia tamen in medio motum in auctoritatibus sanctorum non manet congruentius in ipso homine imago et similitudo dei querenda est et consideranda. Factus ergo homo ad imaginem dei et similitudinem sed mente quod irrationalibus ascellit. Sed ad imaginem secundum memoriam intelligentiam et dilectionem. Ad similitudinem secundum inocentiam et iusticiam que in mente rationali naturaliter sunt. Tamen imago consideratur in cognitione veritatis: similitudo in amore futuris. Vel imago in alijs omnibus: similitudo in eentia: quia immortalis et indissolubilis. Tamen Augustinus in libro de quantitate anime. Alia facta est filius deo: quia immortalis et indissolubilis fecit eam dens. Imago ergo pertinet ad formam: similitudo ad naturam. Factus ergo homo secundum animam ad imaginem et similitudinem dei non patris vel filij vel spiritus sancti: sed totius trinitatis. Ita et secundum animam dicitur homo esse imago dei: quia imago dei in eo est. Sicut imago dei et tabula et pictura que in ea est: sed per picturam que in ea est simul et tabula imago appellatur. Ita propter imaginem trinitatis etiam illud in quo est hec imago: nomine imaginis vocatur.

Quare homo dicitur imago et ad imaginem: filius vero imago et non ad imaginem.

Notandum circa hominem et imaginem dei et ad imaginem: filius autem imago: non ad imaginem: quia naturaliter: non creatus: equalis et in nullo dissimilis homo creatus est a deo: non genitus: non pater equalis: sed quodammodo similitudine accedens ei. Unde Augustinus in libro de trinitate. In Genesi legitur: faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Faciamus et namque plures dixit. Et nisi ex relatione. i. personis accipi non oportet: ut facere intelligant patrem et filium et spiritum sanctum. s. et imaginem patris et filij et spiritus sancti: ut subisteret homo imago dei. Sed quia non omnino equalis fiebat illa imago tanquam non ab illo nata: sed ab eo creata ideo ita imago dicitur quod et ad imaginem: quia non equalitate: sed accedit quodammodo similitudine. Filius autem est imago: sed non ad imaginem: quia equalis est patri. Dicitur ergo homo ad imaginem proprie impari similitudinem et ideo nostram ut imago trinitatis esse homo intelligatur si trinitati equalis: sicut filius patri. Ecce ostensum est secundum quid homo sit filius deo. s. secundum animam. Sed in corpore quadam proprietate habet que hoc indicat: quia est erecta statura: secundum quam corpus anime rationali congruit: quia in celum erectum est.

C Diuisio textus.

Determinato

de nā pure spūali. i. angelica: et nā pure corporalī. Dic tertio multiplex psequitur de nā cōposita ex spūali et corporalī. s. de hoīe. Diuiditur ergo pars ista in partes duas. In pma determinat de hoīe quātū ad pma sui institutionē. In scda quātū ad eius casus. 21. di. ibi. (Vides ergo dyabolus etc.) pma i. duas. In pma determinat pditionis hūane picipiū. In scda ostēdit hoīs cōditi status. 19. di. ibi. (Solēt plura qri de pmi hoīs statu etc.) pma i. duas. In pma ostēdit formatōis hoīs f3 q ex it a sua causa: et i similitudine eius vt ostendatur quodā modo esse actio vniuoca. In scda determinat institutionē hoīs fm q ex suis partibus cōstat. 17. di. ibi. (Dic de origi ne aie.) pma i. tres. In pma ostēdit hoīs ad imaginem et similitudinē dei institutū. In scda ponit horū expositionem ibi. (Imago autē et similitudo etc.) In tertia ostēdit fm quā parte hoīs eē ad imaginē sibi pueniat ibi. (Factus est hō fm aīaz. Scda pars diuiditur i. tres. In pma ponit suā expositionē. In scda excludit alias quorūdam expositiones. ibi. (Silius vero imago patris dicit. In tertia supplet qdā ad suā expositionē: qd i alijs expositionibus tāgebatur s. i. quo imago et similitudo differat ibi. (Verūtamē hec di stinctio) Factus est hō etc.) Dic ostēdit f3 quā parte i hoīe sit imago assignāda. Et pmo ostēdit q f3 aīaz. Scdo ostē dit q bīnāmōi idiciū etiā i corpore ostēditur ibi. (Sed i corpore qdā habet etc.) Circa pmi duo facit. pmo ponit hoīs esse ad imaginē trinitatis nō solaz patris vel filii: vt alij dicebāt: et hoc f3 aīaz. Scdo ostēdit quomodo differēter imago f3 aīaz hōi et filio dei pueniat ibi. (Quo circa homo et imago.)

C Questio. I.

Ic quatuor

queritur. pmo vtrū in aliqua creatura imago dei inueniri possit. Scdo i qbus inueniat. Ter tio vtrū i illis i quibus inuenitur: equali inue niaf. 4. de differētia imaginis et similitudinis.

C Vtrū aliq creatura possit dici eē ad imaginē.

I.

Ad primum

sic pceditur. videt q nul la creatura possit dici ad imaginē dei eē. Cuiuscūqz ē aliq imago crea ta ei ptingit aliquā imaginē ponere: s3 deo nō ptingit aliq imaginē ponere. Est. 40. cui siles fecisti deū: aut quā imaginē po. ei. ergo etc. C p. ppieta tes vni nō inueniūt i alio: s3 imago idicat ppietate filij vt i pmo deū ē: q leuat etc. ergo nulli creature puenit. C p. i imaginē ipozat pueniētia qdā i aliquo vno: vñ dicit Dy larius imaginē eē spēs nō differēte ei rei ad quā imagina tur: s3 qūqz pueniūt i aliquo vno habēt aliqd prius et sim plicius se: siue sit pueniētia analogie siue vniuocatōis: est n. ens pū substantia et accitē: sicut aīal prius hoīe et equo: deo aut nīl ē prius et simplicius. ergo nō pōt eē eius ima go i creatura. C p. de rōne imaginis est eqūlitas. Dicit enīz Dylarius imaginē eē rei ad rē coequādā: s3 nulla eqūlitas pōt eē creature ad deū. ergo nec imago ei eē pōt. C Itēz ifinite distātiūz nō pōt eē idiscretio et vniō: s3 imago vt di cit Dylarius ē similitudo idiscreta et vniō. ergo creatura nō pōt eē ad imaginē dei a quo in ifinitū distat.

Contra est qd hētur Genesis pmo. Faciamus ho minē ad imaginē et similitudinē nostraz.

C p. ad perfectiōis operis exigitur vt perducatur i similitu dinē agētis: sed dei perfecta sūt opera. Deutro. 32. ergo o3 eē aliqd operū eius i quo ipi imago repñetur.

Respondeo

dicēdo: q imago proprie dicit qd ad alterius imitationē ē: nec tamē que libet imitatio rōnez imaginis perficit: vt si hoc sit album

et illud album: nō ex hoc dicitur eius imago: s3 ad rōnē ima ginis exigitur imitatio i aliquo quod spēs exprimat et eēn tiā: ppter quod ab Dylario dicitur species idifferens. Et inde est q i corporalibus scd3 imitatioez figure potissimū imago attrēditur: q3 figura est qsi certuz signū ostendens vnitatē et differētiā speciei: h at imitatio pōt eē dupl: aut simul quātū ad speciem et signū speciei: sic imago hoīs est in filio suo qui ipfuz i hūana spē et figura imitatur. et hec ē pfecta imago: aut quātū ad signū tātuz: et nō quātū ad ve ritatē speciei: sicut imago hoīs est statua lapidea: et hec est imperfecta imago. Et pmo mō filius ē imago pñs: sicut i nā cōicans. Scdo at mō imago dei est i creaturis: et ideo crea tura pōt eē imago dei: licz nō perfecta.

Ad primum

ergo dicēduz q ppheta loquit con tra ydolatrās qui deū i corporalib3 figuris imaginari nitebātur: et ideo nō est ad propositum. C Ad scd3 dicēduz q imago scd3 pfectā rōnē idicat ppie tatē filij: et sic creature nō cōuenit: s3 scd3 imperfectā signifi cationē: vt sic nomē imaginis a filio i creaturas descēdat sicut a pñe nomē pñitatis: ad ephesios tertio. C Ad 3. di cēduz: q cōueniētia pōt esse dupl: aut duozū participati ui aliqd vñ: et talis pueniētia nō pōt eē creatoris et crea ture: vt obiectū est: aut scd3 q vñ p se est simplr et alterū participat de similitudine eius quātū pōt: vt si ponemus calozē esse sine mā et ignē puenire cū eo: ex hoc q aliquid calozis piciparet: et talis cōueniētia esse potest creature ad deū: q3 deus dicitur ens hoc modo: q ē ipfuz suuz esse. creatura vero nō est ipfuz suū esse: sed dicit ens: qsi eē pti cipās: et hoc sufficit ad rōnez imaginis. C Ad qrtuz dicen dū q ad rōnez imaginis nō exigitur eqūlitas equiparatiē cū magni hoīs i pua pictura imago exprimat: sed exigi tur eqūlitas proportiōis: vt. s. eadē sit pportio pñum ad in uicē i imagine que est i imaginato: et talis eqūlitas inuenitur i aīa respectu dei: q3 sicut ex pñe fili3 et ex vtroqz. s. s. ita ex mēte noticiā: et ex vtroqz amor pcedit. C Ad quintū dicē dū q vbi ē perfecta imaginis rō: ibi est perfecta idiscretio et vniō: vt p3 i filio ad pñz: creatura at quātū ad hoc q deū imitatur nō discernit: sed quodā mō sibi vñit vnitare cōueniētiē: q3 uis sp remaneat maior differētia: et sic nō ex toto tollit rō imaginis: s3 solū imaginis pfecte.

C Vtrū imago dei inueniat tñ i creaturis rōnalib3. II.

Ad secundum

sic pceditur. videt q nō tān i rōnalibus creaturis imago dei inueniatur. Ad rōnē enīz imaginis qlis in creaturis esse potest nō exigi tur perfecta similitudo vt dictum est: sed sufficit imperfecta imitatio: sed quelibet creatura ex hoc esse ha bet: q diuinā perfectionēz imitatur. ergo quelibet creatu ra dici debet ad imaginem dei. C Preterea. dicit Boeti. in libro de consola. philosophie de deo loquens. Mundū mente gerens similis imagine formās. sed quelibet crea tura in esse prodyt: ex hoc q in mente diuina per snā ide am gestabat. ergo quelibet creatura potest dici facta ad imaginē dei. C Preterea. vbi est expressior similitudo ibi magis saluat rō imaginis: sed pfectio vine bonitatis expf sius repñentat in toto vniuerso q3 in aliq pte eius. ergo to tū vniuersuz magis debet dici ad imaginē dei q3 aliqua creatura rationalis. C Preterea. Dionysius in qrtō capi tulo de diuinis no. ostendit similitudinē diuine bonitatis maxie apparere i radio solari: sed expressio similitudinis causat imaginē. ergo radius solaris d3 dici eē ad imaginē dei. C Preterea. illud quod maxie exprimit ppietatem alicuius: maxie videtur ad ipfuz cōueniētiā habere: sed in fine cele. hierarchie dicit Dio. q in igne maxime onduf vine ppetates. ergo ignis maxie d3 dici ad imaginē dei.

Sed contra ex hoc aia dicitur imago dei: qz eius capax e. vt Aug. dicit: s3 sola creatura ronalis e capax dei. ergo ipsa sola e ad imaginē dei. ¶ S. quāto aliq creatura e pfectior tanto est deo filior: s3 inter alias creaturas ronalis nā altissimū gradū t3: in ipsa ergo pcpue imago dei inuenitur.

Respondeo dicēdū qz vt dictū est illa imitatio rationē imaginis cōstituit qz e in ali quo ad spēs pertinēte. ex pmo autē r pmoni nihil sortitur spēs: sed ex vltio r ppro: sicut e differētia cōstitutina. Lō/ sideratis autē dīne bonitatis pcessibus i creaturis: qb nāe create cōstituūt i silitudinē nature icreate vltia inuenit intellectualis dignitatis participatio: r qz oēs alias psuppo/ nat: r ideo intellectualis nā attingit ad imitationē diuinaz in quo quodāmodo cōstitit spēs nāe eius: r ideo est qz in ea dē operatiōe ponimus vltimā felicitatē intellectualis crea/ ture: in qua e felicitas dei. s. in cōtemplatiōe intellectuali: r ideo sola intellectualis creatura rationabiliter ad imagi/ nem dei dicitur esse.

Ad primum ergo dicēdū: qz quāuis qlibet crea/ tura aliqd participet de rōne silitu/ dinis dīne: nō tamē potest dici eius imago rōne predicta. ¶ Ad scōz dicēdū qz silitudo opis potest dici ad operan/ tē duplr: aut quātū ad id qd h3 in nā sua: sicut hō gnat ho/ minē: aut quātū ad id qd h3 in intellectu suo: sicut artificia/ tū ab artifice i silitudinē artis sue pcedit: vtroqz mō pce/ dit creatura a deo i silitudinē eius. Prio mō: qz ab ente s3/ entia: r a viuo viuētia. Scōdo mō: qz procedunt a rōnibus idealibus: cū ergo vnaqueqz res ptingat ad pfectā imita/ tiōne eius: qd e in intellectu dīno: qz talis e qualē eā eē dis/ ponit: r ideo quātū ad hūc modū silitudinis qlibet crea/ tura potest dici imago ideo i mēte dīna existētis: vñ dicit Boetius i libro de trinitate: qz forme qz sūt i materia pos/ sunt dici imagines: eo qz ab his formis venerūt: qz sine ma/ teria sūt: sicut quātū ad aliū modū sola intellectualis nā per/ tingit ad vltimū gradū imitatiois: vt dcm ē: r id ipsa sola dicit imago dei. ¶ Ad tertiu dicēdū qz silitudo dīne bo/ nitatis quātū ad nobilissimas participatiōes ipsius nō re/ sultat i vniuerso: nisi rōne nobilissimaz partiū eius qz sunt intellectuales nāe: nec p se de toto pōt dici: r pmo qz nō cō/ uenit sibi rōne oīuz partiū: vt i. 6. pbi. dī frequēter: r ideo vniuersus nō pōt dici imago dei: s3 intellectualis nā. ¶ Ad qrtū dicēdū qz silitudo radj solaris ad dīnā bonitatē to/ ta attēdit quātū ad causalitatē: r nō quātū ad dignitates nāe qz rōe imaginis pficit. ¶ Ad quintū dicēdū qz pprie/ tates dīne ostēdunt i creaturis duplr: vel scōz silitudinē analogie: sicut vita sapia: r hō: qz analogice deo r creaturis pueniūt: r sic dīne pprietates pcpue ostēdunt i rōnali na/ tura: vel scōz silitudinē pportiois: fm qz spūales pprieta/ tes corporalibus metaphorice designāt: r hoc mō in igne ostēdunt pprietates dīne: vt i pmo lib. di. 33. dcm ē: s3 h sili/ tudo nō facit rōnē imaginis. Vñ Dio. vocat eā in scōo ca/ pitulo cele. hierar. dissimilē silitudinē.

¶ Utrum imago dei magis reperiatur in angelis qz in hominibus.

Ad tertium sic pcedit. vñ qz imago nō magis i angelis qz in hoī bus inueniā. Ea. n. qz sequit nāz equalr inueni/ unt i oibus hñtibz nāz illā: vt visibile i hoī bus: sed eē ad imaginē dei psequit intellectualē nāz. ergo i oibus hñtibz itell3 e equalr. ¶ S. s3 Aug. eo ipso est aia imago dei qz capax eius eē pōt: s3 nō magis capax dei est āgelus qz hō: cū in fructiōe dīnitatis hoies āgelis equē. s. eē ad imaginē nō magis āgelis qz hoībus cōuenit. ¶ S. vt dicit Aug. inter mēte nāz r deū nihil est mediū: s3 qd

magis imitat deū: cadit mediū inter ipsuz: r id qd minus imitat ipz: ergo āgelus nō magis e ad imaginē dei qz mēs hūana. ¶ S. ad hebre. xi. dicit gl. qz nā mētis hūane quā xps assūpsit nihil post deū e melius: s3 xps assūpsit mētē eiusdē nāe cū nris mētibus: cū ergo vñqdqz tāto sit meli/ us quāto expssiori imāgie deū imitat: vñ qz eē ad imaginē nō magis āgelis qz hoībus pueniat. ¶ S. de btā vigne vi/ cit Hieronym: qz exaltata e sup choros āgeloz: r ad cele/ stia regna: s3 hoc nō posset eē: si ipsa eēt minus ad imaginē dei qz āgelis: ergo cū ipsa vere r pure nāz hūanā habeat vi/ det qz imago nō plus in āgelis qz in hoībus inueniā.

S3 cōtra est qd dicit Grego. qd āgelus dī signaculū silitudis: qz i eo dīne imāgis silitudo ma/ gis insinuat expssa. sed scōz hoc aliqd dī eē magis ad ima/ ginē scōz qz expssius imago dei in ipso relict. ergo āgelis sūt magis ad imaginē dei qz hō: silitr ēt vñ qz vir magis qz mulier p id qz pme cor. xi. qdā gradus iter vix r mulierē pstituit: dū dī: vir imago dei: r mulier imago viri: r ita nō in oibus habētibus imaginē imago equalr inuenit.

Respondeo dōz qz de imagine possumus log du/ plr: aut quātū ad id i quo ppro cōfi/ sit imaginis rō: aut quātū ad id ad qd scōdario assignat silitudo imāgis ppe. n. r pncipalr imago intellectualē nāz psequit. Vñ o3 qz vbi intellectualis nā pfectius inuenit: ēt ibi sit imago expssior: r sic cū nā intellectualis multo sit di/ gnior in āgelis qz in hoīe: eo qz pp obūbratiōe intellectua/ lis luminis hō ronalis dī: cū rō sit qdā intellectus obūbra/ tus: opz qz in āgelis sit expssior dei imago qz in aia r i āge/ lis supioribus qz in inferioribus r in viro qz i muliere: qz ius ista diuersitas sit minor qz pma: qz nō sequit diuersitates nāe s3 spēs: assignat ēt imago dei in hoīe: sed nō ita ppro/ qz ad aliqz pprietates psequētes: sicut qz hō dīstatur i se/ rioribus creaturis sicut etiā deus i toto vniuerso: r e quo/ dā mō finis eay: r hoc inuēit Gene. i. vbi post id qd dcm est faciam hoīes ad imaginē rē. subiūgit. Vñ pfit piscib3 rē. Et silitr sicut deus e torus i qzlibz pre vniuersi: ita aia i qzli/ bet pte corporis: r s3 hoc r hō alia nihil phibet hoīez ma/ gis ad imaginē dei eē qz āgelis: sed hoc e scōz qd r nō sim/ plr: qz iudiciū silitudinis vñ diuersitatis qd sumit ab eēn/ tialibus rei est multo firmitus.

Ad primum ergo dicēdū: qz ea que psequitur nām equalr inueniūt in oibus hñtibz nāz illā equalr: nā āt intellectualis nō equalr inuenitur in āge/ lis r in hoībus: sed in āgelis multo nobilior. ¶ Ad scōz dicēdū qz imago inuenitur in hoīe r in āgelo quātū ad nā/ lia sua: nō quātū ad habitū gratie vel glie. Lōsideratis āt nālibz āgeli r hoīs magis e capax dīne cognitiōis āgelus qz hō: r qz hō ad eqlitatē āgeloz pducitur i dīna fructiōe est grē r nō nāe: r id obiectio nō pcedit. ¶ Ad 3^m dicēdū. qz iter mēte nostrā r deū nihil est mediū qz o3 bñtudi/ nis: s3 immediate in deū nā mens tēdit: a quo etiā imedia/ te p grāz viuificat: r tamē e aliqd mediū quātū ad gradū nāe. s. angelica nā: vt p3 ex Dionysio i. 4. caplo. cel. hierar. Augustinus etiā dicit angeluz prope deum factum r ma/ teriā prope nihil: r ideo obiectio nulla est. ¶ Ad quartū dicēdū qz natura humana quā xpus assūpsit e multo no/ bilior qz quelibet creatura: sed hoc habet ex vñione diuī nitatis: r nō ex pncipys eēntialibus: r ideo nō sequitur si/ milis ratio de mētibus humanis nō vñitis. Assūpsit enī dei filius humanā naturā: vt Damascenus dicit in atbo/ mo. i. in indiuiduo r nō in specie: r sic etiā natura mentis humane in gloria pdicta accipitur. ¶ Ad quintū dicēdū. qz exaltatio beate virginis sup choros angeloz: nō fuit nature sed gratie: r ideo per hoc nihil pbatur.

¶ Utp imago r silitudo pueniēt distiguā i lra. III.

Ad quartum sic procedit. ut quod in conueniēter imago et similitudo in se distigantur. Illud. n. quod ponit in diffōne alicuius. ut genus nō distinguit ab ipso: sic aīal ab hoīe: sed sūm flariū imago est rei ad rē cōequandā imaginata et idīsceta similitudo. ergo imago et similitudo distingui nō debēt. ¶ S. sūm quorūdā opionē homo in gratuitis creat. nō est. sed inocētia et iusticia ad grāz ptiēnt. g. icōueniēter similitudo in qua hō facit est p iusticiāz et inocētiā. exponit in lra. ¶ S. cognitio et amor nōiant actū vel passiōē: sed act. et passio nō semp remanēt in aīo. Lū g. imago semp maneat: ut quod icōueniēter imago sū dilectio nē vel cognitioē assignet. ¶ S. amor ad volūtātē ptiēnt. volūtas aut est pars imaginis. g. icōueniēter distinguit similitudo ab imagine: p hoc quod similitudo in amore vītutis ptiēnt. ¶ S. volūtas ad cognitioē nō ptiēnt: et tū pars imaginis ab Augustino ponit. g. ut quod icōueniēter dicat imago ad cognitioē veritatis ptiēnt. ¶ S. nā intellectualis ad essentiaē ptiēnt: sed nām intellectualē seqt imago: ut dictūz. est. g. ut icōueniēter dici quod similitudo ad essentiaē ptiēnt. imago vō ad alia que sūnt in anima.

Respondeo dōz: quod in rōne imaginis icludīt similitudo et nō econuerlo. vñ si similitudo ē imagi nēz distinguit: oī spālī sumi similitudinē que deficit ratiōe imaginis: sic ppiū dīuidit diffōni nomē cōe qd de diffōne p dīcat: sed sūm illā rōnē determinate acceptū qua deficit a pfectione diffōnis. cū ergo imago ipozet imitationē in his que ptiēnt ad speciē demonstrādā: opz quod similitudo accipiat in eo quod deficit a demonstratiōe spālīs nature: hoc aut cōtingit duplī: aut qz est pus et cōius qz sit natura spēi: sicut ppietates ptiēnt nāz generis: aut qz est posterius his que speciē demonstrāt: ut accitā psequētia pncipia idīuī dī. Si ergo accipiat defect. p modo: sic est vltima distīctio que in lra assignat: sūm hoc enī dīcet similitudo sūm cōuenientiaē in illis que psequunt essentiaē inquantū est essentia: et nō in qstū est intellectualis: ut in corruptibile et idīuī sibile: et hō. imago aut attēdit p ea que ppiē intellectualē nāz psequit. Si aut attēdat defect. ex hoc quod est posterius: hoc est duplī: quia aut hoc est sūm ordinē potētie nālīs ad potētiā: et sic pmiū demonstrās naturā intellectualē est potentia cognoscitiua et actus eius et posterius erit volūtas et actus ei. que psequit apphēsiōē cognoscitiue vītutis: et sic erit scōa dist. qz imago pertinebit ad cognitioē veritatis que est pmiū demonstrās nāz intellectualē: similitudo autem ad amorē vītutis: aut sū ordinē potētie ad habitū: et sic erit pma distīctio sūm quod imago ptiēnt ad potētiā. s. memoriaz: intelligētiā et volūtātē. Similitudo vō ad habitū ptiēntes. s. inocētiā et iusticiā.

Ad primū ergo dōz: quod similitudo cōiter sumpta nō dīuidit cōtra imaginē: sed similitudo deficiēs a rōne imaginis: sicut ppiū ē diffōnē. ¶ Ad 2. dōz. quod etiā si ponat hō nō creat in habitib. gratuitis: cōstat tū eū esse creatū in habitib. nālīb. itegris et pfectis: et qstū ad hoc similitudo attēdet. ¶ Ad 3. dōz. quod potētie innotescūt p actus et passiōes: et ideo p cognitioē et amorē dōz intelligi potētia cognoscitiua et amatiua que est volūtas. ¶ Ad 4. dōz. quod ratio illa non valet: qz pcedit ex diuersis distīctio nibus: nec est incōueniēs: ut sūm vñā dist. aliqd ptiēnt ad imaginē: et sūm aliā ptiēnt ad similitudinē: qz in vñā cōparatiōe pōt aliqd accipi ut pus aliquo qd in alia accipit ut posterius respectu alterius sūm quē modū ptiēnt cōparari potētie intellectiue nature ad habitū: qz iueniunt pōres. vel vñā ad alteram: et sic est vñā pōz altera. Et ita sicut ali quid est pus et posterius in aliā cōparatiōe diuersimode acceptū: ita etiā pōt ad imaginē et similitudinē ptiēnt rōne

p dīcta. ¶ Et sūm dōz est ad qntū. ¶ Ad 6. dōz. quod intellectuālis: quāuis ptiēnt ad essentiaē nature intellectuālis: nō tū est de rōne essentie inquantū essentia: et ideo nō ptiēnt ad similitudinē que assignat sūm cōes dīas entis. s. sūm plex et cōpositū: corruptibile et incorruptibile et hō.

¶ Expositio textus.

Clare creatus sit hō. i. causa finalis hoīs: et qualr institu tus: qz ex anima et corpore. hec duo in pma distīctiōe huius libri dicta sūnt. Et qualr et quō fact. hic icipit psequi. Deinde qualr sit lapsus hoc psequitur. zi. distīctio. Et deiceps postremo qualr et. s. in tertio libro et in quarto. Que in mēte rōnali nālī sūnt: s. pōt itelligi et de habitib. gratuitis ad quos aīa nālī est ordinata non quod per pncipia nature causent. vel pōt itelligi de habitibus inōis: sicut pbs in 6. ethycoz ponit et quasdam vītutes nālīs. imago g ptiēnt ad formā. s. spālē. similitudo ad naturā. s. cōem: et hoc sūm vltimā distīctiōē quam posuit. (Quocirca homo et imago et.) Ratio huius est: qz hec ppositio ad. notat distīctiā: qz ut dicit Aug. Similis est imaginatio patris nulla ex parte ei dissimilis: ideo ita dī imago quod nō ad imaginē: homo aut: qz ipse deū imitat in natura intellectuāli et a pfecta imitatione filij distat in quas tamē tēdit ut pōt. ideo imago dī: et ad imaginem.

¶ Dic de creatione anime vtrūz de aliquo facta sit: vel non: et quādo facta: et quam gratiam habuerit in creatione. ¶ Dist. XVII.

Hic de origie anime plura queri so let. s. vnde creata fuerit: et quā gratiam habuerit in creatione. Sicut hominis formatio sūm corpus describit: cūz dicit. Formauit deus hominē de limo terre: ita eiusdem sūm animam describit factura: cum subdit. Et inspirauit in faciem eius spiraculum vite. Corpus enim de limo terre formauit deus: cui animam inspirauit. Vel sūm aliam litteram: flauit vel sufflauit. Non quod faucibus sufflauerit: vel manibus corporeis corpus formauerit: spūs enim deus est: nec lineamētis membrorū cōpositus est. Nō ergo corporalr putemus deum corporeis manibus formasse corpus vel faucibus inspirasse animā: sed potius hominē de limo terre sū corpus formauit: iubēdo: volēdo. i. voluit: et xbo suo insit: ut ita illa fieret. Et inspi. i. fa. eius spī. vite. i. substantiaē anime in qua vīueret creauit non de materia aliqua corporali vel spiritali: sed de nibilo. Putauerūt enim quidam beretici deum de substantia sua animā creasse: verbis scripture peruicaciter inherētes quibus dicitur Inspirauit vel sufflauit et c. Cum flat inquit vel spirat homo: de se flatum emittit. Sicut ergo cum dicit deus flasse vel spirasse spiraculum in faciem hominis ex se spiritum hominis emisisse intelligitur. i. de sua substantia. Qui hoc dicunt non capiunt tropica locutione dictūz esse